

Nr 538

av herr Ahlmark m. fl.

om en svensk kommission för Östersjön, m. m.

Hur skall Östersjöns framtid planeras? Under 1970-talet kommer den frågan att ställas allt oftare. En rad problem som berör detta innanhav kommer att möta oss under de kommande åren.

Kontinentalsockeln skall delas upp, och förhandlingar mellan strandstaterna pågår. Mellan Sverige och Sovjetunionen finns uppenbara svarigheter att komma överens. När förhandlingarna blivit slutförda har Sverige kanske fått ett område på ytterligare mellan 100 000 och 150 000 km² att förvalta. Hela Sverige är i dag 450 000 km². Också andra länder (t. ex. Sovjet, Finland och Polen) får ansvaret för stora områden i Östersjön. Sverige får gränser till "nya" stater: Sovjet, Polen, Öst- och Västtyskland. Kraven på internationell samverkan om Östersjön blir då ännu starkare.

När förhandlingarna om kontinentalsockeln är klara kan vi räkna med att exploateringen av Östersjön kommer att radikalt öka. Öresund haller på att bli en grustäkt av stor betydelse; andra områden (t. ex. Farö) står i tur. Boliden har ansökt om koncession för gruvdrift under havsytan i norr. Baltiska kusten och i farvattnen upp mot Gotland är intressanta från oljesynpunkt osv.

Traditionellt är Östersjön farled, fiskevatten, rekreationsområde och recipient av vart avfall. Dessa funktioner kommer att kvarstå men snabbt förändras genom teknikens utveckling. Oljetransporterna över Östersjön, fiskedöden i delar av havet, risken för förgiftning i olika avseenden, reningsverkens möjligheter, den ökande fritiden etc. vi står inför viktiga förändringar vilkas följder kan vara svåra att överblicka. Med ny teknik följder nya risker men också nya möjligheter. Bara med regionalt samarbete kan vi möta farorna och utnyttja resurserna.

Flera forskare leker i dag med tanken på Östersjön som en viktig sötvattensreservoar för Europa. En del anser att den idén längre fram kan förverkligas genom avsaltning av Östersjöns vatten. Bristen på sötvatten kan i framtiden göra projekt av det slaget mer rimliga än de verkar i dag. Några har fört fram långt mer äventyrliga spekulationer (t. ex. fördämning över Alands hav) med stora risker för bl. a. Östersjöns ekologiska system. Men vare sig förslag är rimliga eller inte måste de förverkligas eller förhindras av Östersjöländerna i samverkan. Östersjön kan antingen skadas på ett allvarligt sätt eller inte bli utnyttjat på värdefullt sätt om varje land agerar isolerat.

Östersjön är alltså en väldig tillgång. Den kan vi i klokt samarbete med andra länder utveckla och förstora men också genom brist på förutseende spela bort och förstöra för all framtid. Vi behöver alltså en samlad bild av

hur Östersjön skall användas i framtiden. Vi får inte improvisera lösningar på olika delområden, som borde hänga samman, utan att söka överblicka den roll som detta hav skall spela för kommande generationer.

Många krav som nu ställs på Östersjön är motstridiga. Bara en övergripande planering kan bevaka "allmänintresset" och framtidens önskemål. I dag finns den inte. Men vi har inte lång tid på oss: redan har flera länder fattat beslut som kan påverka detta havs framtid.

Vad som nu börjar finnas är utredningar och forskning på olika delområden: havsresursutredningen, havsteknikutredningen, geologiska undersökningar, undersökningar från fiskeristyrelsen och naturvårdsverket, marinbiologiska forskningar, hamn- och oljeutredningar, studier över fritidens expansion etc. Men när politiken formas och tillstånd ges för olika projekt som berör Östersjön finns ingen samlad målsättning eller ens skiss till koordinering. Förhållandena torde inte vara bättre i andra Östersjöländer; i vissa fall är de kanske ännu sämre. Och samarbetet mellan länderna kring Östersjön i frågor av det här slaget är ännu mer begränsat, trots att det nu börja bli nödvändigt.

Sverige bör därför överväga att tillsätta en *kommission för Östersjön*, som skulle samordna forskning, ekonomiska och andra aktiviteter m. m. i de frågor som gäller Östersjön. Formerna för en sådan kommission bör nu diskuteras: sammansättning, uppgifter, befogenheter, ställning i förhållande till regering, riksdag och förvaltning m. m.

Men lika viktigt är, som betonas i den här motionen, det internationella samarbetet. Östersjöns framtid berör alla Östersjöstater och bör oavbrutet diskuteras mellan dem. Därför bör Sverige sträva efter upprättandet av en *permanent Östersjökonferens* med plats för både experter och politiker. Dess kompetens och organisation bör nu skyndsamt utredas i samverkan med andra länder kring Östersjön. Den svenska kommissionen för Östersjön skulle — förutom att balansera, samordna och styra svenska intressen och aktiviteter i Östersjön — tjänstgöra som sekretariat åt den svenska delegationen vid konferensen.

Mot bakgrund av det som anförts i motionen hemställer vi

1. att riksdagen anholder hos regeringen om en utredning med syfte att upprätta en svensk kommission för Östersjön,

2. att riksdagen anholder hos regeringen att Sverige tar initiativ till en utredning mellan Östersjöländerna om inrättandet av en permanent Östersjökonferens.

Stockholm i januari 1972

PER AHLMARK (fp)

KERSTIN ANÉR (fp)

GEORG ÅBERG (fp)

ROLF WIRTÉN (fp)

KARL-ERIK STRÖMBERG (fp)

HENRY BERNDTSSON (fp)
i Bokenäs

SÖREN NORRBY (fp)
i Åkersberga

MAGNUS TAUBE (fp)

SVEN ANTBY (fp)

ERIK TOBÉ (fp)